

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

בפני כבוד השופטת צבייה גרדשטיין פפקין – יו"ר
ד"ר מרדכי משיח – חבר
עו"ד נחמיה גורל – חבר

מעוררים 1. י. ז
2. מ. ז.

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

פסק דין

1 במוצאי שבת, 2.1.16, נמצא המנוח א.ח.ז ז"ל, ללא רוח חיים, לאחר ששם קץ לחייו בירייה
2 מנשקו האישי בחדרו, בבסיס סירקין בו שרת כנהג ביחידה 767, החל מיום 28.10.12. תחילה שרת
3 המנוח בשירות חובה ולאחר מכן, זמן קצר לפני ההתאבדות, בשירות קבע.
4
5 המערערים, הוריו של המנוח, הגישו תביעה להכרה לפי חוק משפחות חיילים שנספו
6 במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ז-1950. המשיב דחה את פניית המערערים ביום
7 16.10.17 בנימוק של העדר קשר סיבתי בין נסיבות פטירת המנוח לבין תנאי שירותו הצבאי
8 (ההחלטה – עמ' 54 לתיק משפחות – להלן: "ת"מ"). ערעור על החלטה זו נדון לפנינו.

עובדות רלבנטיות

9
10
11
12 2. המנוח סבל מבעיית גמגום עוד מילדותו והתמודד עם לחצים חברתיים עקב כך כבר במהלך
13 ילדותו. בתחילת שירותו הצבאי, תחילת 2013, לגלגו עליו כתוצאה מבעיה זו. מפקדו הישיר, רניג
14 ש. ג., טיפל בעניין זה מול הגורמים הרלבנטיים ובמקביל הפנה את המנוח לקב"ן. לפי חוות
15 דעת קב"ן למנוח היו בעיות בדימוי העצמי וקווים מעט תלותיים. הומלץ על המשך מפגשים
16 פסיכולוגיים על מנת שילמד כיצד להגיב לגלגול שמדי פעם נתקל בו עקב הגמגום (עמ' 135 לת"מ).
17 המנוח לא התמיד בטיפול פסיכולוגי על אף ההמלצה האמורה (עמ' 121 לת"מ זומן ולא התייצב,
18 ראו גם עדות מר ס. – המנוח החליט להפסיק הטיפול – עמ' 184 לתיק מצ"ח). המנוח פנה
19 בשירות הצבאי לקלינאית תקשורת (עמ' 134 בת"מ). מאז אותה סדרת מקרים, מחומר הראיות
20 עולה, שלא נשנו מקרי הצקה או לגלוג (עמ' 170-162 לתיק מצ"ח- עדות מר א. י.; מר
21 ד. צ. עמ' 231 לתיק מצ"ח; עדות רניג ש. ג. עמ' 267 לתיק מצ"ח; עדות המערערים-
22 עמ' 241 לתיק מצ"ח ועוד עדויות רבות לעניין זה).

23
24 3. מכל העדויות עולה כי המנוח נהנה מאוד בשירותו הצבאי. המנוח היה אהוב, אהוד מאוד
25 והיה חלק אינטגרלי ממשי וחיוני בין חבריו ביחידה (מר ד. צ. עמ' 231 לתיק מצ"ח; רס"ל
26 (במיל' י. ש., תיק מצ"ח עמ' 346 ובכל העדויות). המנוח היה חרוץ, חבריו הגירו אותו
27 כ'משקיען', מצחיק ומוערך מאוד. עוד עלה מהעדויות שמפקדו של המנוח, רניג ש. ג., טיפח

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 את המנוח ודאג לו (ראו בעמ' 241 לתיק מצ"ח, ראו במכתב אותו השאיר המנוח לפני התאבדותו,
2 עמ' 162-170 לתיק מצ"ח- עדות מר א. י.; עדות אל"מ ב. ש. – עמ' 172 לתיק
3 מצ"ח). מדברי המנוח להוריו עולה כי מפקדו ש. היה כדמות אב בצבא. על פי עדות המערערים -
4 המפקד רני"ג ש. ג. היה 'מרוסק' לאחר מותו של המנוח (עמ' 241 לת"ח; עמ' 172 לתיק מצ"ח).
5
6 במסגרת זו, מפקדו הישיר של המנוח – רני"ג ש. ג. - דאג כי המנוח יחתום שירות קבע
7 (לפי בקשת המנוח – ראו עדות מר א. א. עמ' 208 לתיק מצ"ח, עדותו של מר ג. א. –
8 פרוטוקול עמ' 11-13) ויעבור קורס של נהיגה במשאית סמיטריילר, על חשבון הצבא, קורס שהמנוח
9 שאף לעשותו והיה אחד ממשאות נפשו (ראו במכתב ההתאבדות של המנוח עמ' 35-38 לת"מ י"ש.
10 **תודה רבה, הגשמת לי חלום !!!**; ראו גם בעמ' 418 לתיק מצ"ח עדותו של המפקד רני"ג ש. ג.;
11 עדות מר א. א. עמ' 208 לתיק מצ"ח). על פי עדות הוריו המנוח אמר לאביו שבמשאית לא יפריע
12 לו (הגמגום) עמ' 241 לתיק מצ"ח). לאחר שסיים הקורס, כפי שעולה ממכתב ההתאבדות, ניסה
13 למצוא עבודה כנהג סמיטריילר אך בשל בעיית הגמגום, הושבו פניו ריקם. (ראו במכתב ההתאבדות
14 של המנוח עמ' 35-38 לת"מ; עדותו של מר י. ס. 182-187 לתיק מצ"ח). עוד עולה, כי עובר
15 להתאבדותו סבל המנוח מאהבה נכזבת (חודשי החגים - ספטמבר-אוקטובר 2015, ראו בהרחבה
16 להלן).
17
18 4. ביום 1.1.16, יום לפני התאבדותו, נסע המנוח עם חבריו ליחידה למפגש חברתי ברמת הגולן
19 – מושב נטור. במסגרת המפגש בליל שישי בילו החברים וחגגו שחרור של אחד מהם, נישואי אחר
20 ובכלל. עולה מהעדויות שחברים אלו נהגו לבלות יחדיו בצורה דומה, ועשו כן מספר פעמים קודם
21 לכך (ראו סעיף 4 לתצהירו של מר ג. א., עמ' 98 לת"מ). עלה מהעדויות כי החברים שתו
22 אלכוהול. המנוח שתה לשוכרה, ומראש הודיע כי "בא להתפרק" (עדות מר י. ש., סעיף 4
23 לתצהיר, עמ' 96 לת"מ). כבר בתחילת הארוחה, כשעל פי חלק מהעדויות המנוח כבר צרך אלכוהול,
24 אך טרם השתכר, ובתגובה לברכות שנשא מר ג. א. לחוגגים, הודיע המנוח בפני חבריו כי תוך
25 שבוע יהיה במקום טוב יותר (עדות רס"ל צ. ר. – עמ' 353 לתיק מצ"ח; עדות סמ"ר ש.
26 נ. עמ' 317-326 לתיק מצ"ח; עדות מר י. ד. עמ' 327-342 לתיק מצ"ח; עדות ג. א.
27 עמ' 97-98 לת"מ; סמ"ר א. צ., עמ' 377 לתיק מצ"ח). בהמשך הערב הבהיר המנוח כי כוונתו
28 היתה להתאבדות וכי יתאבד תוך שבוע ימים, תוך הסבר שבגן עדן הוא לא יגמגם (עדות סמ"ר
29 ד. י. 342 לתיק מצ"ח), כי הגשים את כל משאלותיו – קורס סמיטריילרים – ועכשיו יתאבד
30 (עמ' 359 לתיק מצ"ח עדות מר ג. א.; עדות מר צ. ר. בעמ' 352 לתיק מצ"ח; עדות מר
31 י. ש. עמ' 345 לתיק מצ"ח). עוד המשיך המנוח ופירט כי הוא מתעתד להוציא את כל כספיו
32 מחשבון הבנק להעביר להוריו בטרם המעשה, אך הוא מוגבל במשיכה של עד 4,000 ₪ ליום. המנוח
33 הראה לחבריו סכום כסף גדול שכבר היה בכיסו (עדות מר א. ש., מס' 392 לתיק מצ"ח; ג.
34 א. עמ' 97-98 לת"מ; סמ"ר א. א. צבר בעמ' 377 לתיק מצ"ח ובעוד עדויות). לחלק מהנוכחים
35 הסביר המנוח כי בכוונתו להתאבד בעמדת השי"ג, הסמוכה לחדרה של אהבתו הנכזבת עם שוקולד
36 ויין (עמ' 353 לתיק מצ"ח; עמ' 319 לתיק מצ"ח – עדות סמ"ר ש. נ.). בהמשך הערב בכה המנוח

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 למשמע השיר "אבא" (ראו לדוגמא בעדות של סמ"ר ש. נ. בעמ' 323 לתיק מצ"ח; סמ"ר א.
2 צבר בעמ' 377 לתיק מצ"ח).
- 3
4 5. לנוכח הפירוט, הסבריו, מצבו הנפשי וסכום הכסף אותו הראה לחבריו, הם לא פטרו את
5 דבריו ללא כלום. העדים ציינו בעדותם כי חלקם שוחחו על כך, לאחר שהמנוח הקיא מספר פעמים
6 ונרדם. הם החליטו לבחון את מצבו בבוקר יום המחרת, לא לשוחח עמו על כך, ולדווח למפקד, רני"ג
7 ש. ג. לאחר שיחזירו את המנוח לביתו, להשגחת הוריו (ראו בכל עדויות חבריו – מר ג.
8 א., מר י. ש., מר א. ש., מר ש. נ., מר י. ד. ועוד). חבריו ליחידה
9 לא סברו כי יש לדווח על כך במהלך סוף השבוע, וזאת מאחר שעל פי שיקול דעתם הם עמו, עוטפים
10 אותו ודואגים לשלומם (ראו לדוגמא בעדות מר י. ד. בעמ' 335-336 לתיק מצ"ח; סמ"ר
11 א. צבר בעמ' 366 לתיק מצ"ח ועוד). הם החליטו שלאחר ששיבו אותו להוריו, הם שוחחו עם
12 המפקד והעניין יטופל ביום ראשון, ובטרם יגיע לבסיס שם מצוי נשקו האישי (עמ' 336 לתיק מצ"ח
13 עדות י. ד.; עמ' 352 לעדות מר צ. ר. בתיק מצ"ח ועוד). על פי העדויות הם לא סברו
14 כי מדובר במשהו דחוף ובהול (ראו עדותו של מר א. ש. עמ' 217-226 לתיק מצ"ח; רס"ל
15 ע. ת. עמ' 372 לתיק מצ"ח ועוד), אך כן הבינו כי יש להתייחס להצהרותיו בכובד ראש
16 ולטפל בכך ברצינות וכי אין לפטור את האמירות הללו בלא כלום (ראו לדוגמא בעדותו של מר
17 א. ש. עמ' 217-226 לתיק מצ"ח). בהתאם, ביום שבת בבוקר, לא שוחחו עם המנוח על דבריו,
18 והמנוח התנהג כאילו לא אמר דבר (ראו עדות מר י. ד., עמ' 340 לתיק מצ"ח; עמ' 345 לתיק
19 מצ"ח – עדות מר י. ש.). כששאל המנוח את חבריו מה אמר, השיבו לו כי עדיף שלא ידע
20 מה אמר (ראו לדוגמא בעדות סמ"ר ש. נ. בעמ' 318 לתיק מצ"ח).
- 21
22 למחרת, על אף שתכננו לערוך טיול בצפון, הם נשארו בבית הברם שבמושב נטור. המנוח
23 היה שקט יחסית. מר ג. א., החזיר את המנוח לבית הוריו בסביבות השעה 17:00. במהלך
24 הנסיעה, כשברכב גם שהו בתו של מר ג. א., מר א. ש. ובת זוגו, הם שוחחו על דא ועל
25 הא, האזינו לשירים, וצחקו.
- 26
27 6. בשעה 17:25 – 17:30 בערך התקשר מר ג. א. למפקד רני"ג ש. ג. וסיפר לו על
28 דבריו של המנוח. מר ג. א. הבהיר כי מדובר בהצהרת כוונות שיש להתייחס אליה ברצינות.
29 במסגרת שיחה זו ניסה המפקד ללמוד על רצינות כוונותיו של המנוח, תוך בירור רמת שכרותו
30 והתנהגותו בבוקר יום שבת. לאחר שיחה זו, דקות מספר לאחר שיחה זו, התקשר אל המפקד גם
31 רס"ל (במיל' י. ש.) (עמ' 95-96 לת"מ) שמסר למפקד דברים דומים. בעקבות שתי שיחות
32 אלו, המשיך המפקד לברר פרטים אודות המקרה, ושלה למר א. ש.) שהיה גם במפגש
33 החברתי האמור (מסרון בתוכנת "whatsapp") 51:17-17:50, עמ' 148-149 לתיק מצ"ח). תשובת מר
34 ש. היתה "חבל על הזמן הוא לא בקו השפיות". המפקד ניסה לקבל את מספר הטלפון של ההורים
35 ממר ש. וזה ענה כי אין ברשותו את מספר הטלפון. עוד הוסיף מר ש. במסרון "הוא ממש מתכנן
36 איך להתאבד מתי ואיפה". בעקבות דברים אלו, המפקד הורה למר ש. להתקשר למר ה. ה.,
37 תורן בבסיס, לקבל את מספר טלפון של ההורים. וכך נעשה.

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

1 יש לציין כי מר א. ש. מסר למפקד שיש ליתן לדבריו של המנוח את מלוא תשומת
2 הלב, אך בד בבד לא סבר כי יש דחיפות ממשית (עמ' 264 לתיק מצ"ח; עמ' 119-127 לת"מ סיכום
3 חקירת מצ"ח) עוד מסר שדבריו של המנוח נבעו מצורך לתשומת לב ויש להפנות את המנוח
4 לפסיכולוג.
5
6

7 מתיק מצ"ח עולה כי לאחר מכן דיווח המפקד למ"פ וכן נעשה ניסיון להתקשר עם פסיכולוג
8 היחידה, בשעה 19:00 לערך, אך הוא לא היה זמין.
9

10 מר א. ש. התקשר להוריו של המנוח, בסביבות השעה 18:30-18:45, בהנחיית
11 המפקד, וביקש מאמו ליתן תשומת לב למנוח ואז אמו של המנוח עדכנה אותו כי הוא חזר לבסיס
12 לנוכח נסיעה דחופה שמתוכננת למחרת בבוקר מוקדם. זה המקום לציין כי גם בעבר המנוח הגיע
13 לבסיס במוצאי שבת לצורכי פעילות מוקדמת, ולא היה בכך דבר חריג וכדי לעורר את חשדם של
14 ההורים. מאחר שמר ש. ידע כי אין נסיעה מתוכננת למחרת בבוקר (מר ש. היה האחראי על
15 סידור העבודה) התקשר למפקד ש. ג., ופנה למר ה. שהיה התורן בבסיס, כאמור, והורה לו,
16 על פי פקודת המפקד ש., להגיע בדחיפות לחדרו של המנוח בשל סערת רגשות בה הוא נמצא (עמ'
17 392 לתיק מצ"ח – עדות מר ש., עמ' 400 לתיק מצ"ח- עדות מר ה.). משהבינו המפקד ומר ש.
18 כי המנוח הגיע לבסיס, הם נסעו לבסיס.
19

20 7. מר ה. ה. הגיע לחדרו של המנוח, הבחין כי חדר נעול ושמע כי המנוח שומע שירי 'דכאון'
21 בעצמה גבוהה. מר ה. ניסה לפתוח את הדלת ללא הצלחה, פנה לחלון וראה כי גם הוא נעול. הוא
22 התקשר למפקד ש. ג. ולמר א. ש., נערכה שיחת ועידה, והמפקד ג. הבהיר למר ה.
23 כי עליו להיכנס לחדרו של המנוח ולהוציא אותו מהחדר ולהיות עמו ולא לעזבו. מר ה. ניגש לחלון
24 וראה את המנוח מאזין לשיחת הוועידה שנעשתה. מר ה. שם ליבו כי הנשק האישי של המנוח היה
25 על הקיר ולא במתקן המיועד לכך, ודיווח מיידית למר א. ש.. האחרון אמר לו לנסות לפרוץ
26 את החלון. המנוח שמע את הדברים ואמר למר ה. כי הוא פותח את הדלת. מר ה. שראה את
27 המנוח מתקרב לדלת ופותחה עזב את החלון, בא לכיוון הדלת, ואז שמע את הדלת נטרקת וקול
28 ירייה (עמ' 400 לתיק מצ"ח).
29

סיבת ההתאבדות

31 8. מכלל העדויות שהצטברו עולה כי המנוח התאבד כתוצאה מהלקות ממנה סבל – הגמגום.
32 עולה כי על פניו היה קיים פער משמעותי בין רמת הגמגום (גמגום קל, לרוב במצבי לחץ ובתחילת
33 המלה בלבד או בתחילת המשפט) לבין תפיסת המנוח את אותה לקות. מבחינת המנוח מדובר היה
34 בלקות ממשית המונעת ממנו לתפקד בכל תחומי חייו, עד כדי ייאוש מחייו. הלקות פגעה בתפיסתו
35 העצמית, בדימויו האישי ובתסכול כה עצום עד שלא יכול היה לראות את המשך חייו עם אותה
36 לקות (ראו במכתב ההתאבדות עמ' 38-35 לת"מ, ראו שיחתו עם מר י. ז. עמ' 340 לתיק
37

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

מצ"ח). במכתב ההתאבדות הוא פורש את חלק מקשייו ומתסכולו כתוצאה מהלקות. ניכר כי תחושותיו בעקבות לקות זו היו קשות מאוד.

"עכשיו אני אגיע לגן עדן ושם אני בטוח לא יגמגם יותר"

"הגמגום מפריע לי זה תוקע אותי בכל דבר בחיים"

"ילדים בני 4 מדברים שוטף ואני לא יכול לדבר"

"פה הבנתי שאני לא שווה כלום. פה נשברתי. החלטתי שאני מתאבד לפני שלושה חודשים... החלטתי לדחות את ההחלטה כדי שאני יגשים את החלום ויעשה קורס סמיטריילר בצבא למרות שידעתי שאני לא ימצא עבודה באזרחות. ש. תודה רבה, הגשמת לי חלום !!!"

9. יודגש, עולה מהעדויות, לא היה בתנאי שירותו דחק או לחץ שהשפיעו עליו. כאמור, המנוח היה מקובל חברתית. תפקידו ותפקודו בשירות הצבאי היו לרוחו ולשביעות רצונם של מפקדיו. במסגרת תפקידו הצבאי, ולבקשתו, הוגשמו חלק ממשאלות לבו ומרצונותיו. יחסיו עם מפקדו הישיר היו מצויינים, והוא זכה, כאמור, לתמיכה ולאהדת מפקדו. מהעדויות עולה בבירור שהמנוח אהב את שירותו הצבאי. לא בכדי המנוח חתם על המשך שירות בקבע לבקשתו.

עוד יש לציין בהקשר זה כי על פי חוות דעתו של מומחה המשיב (המערערים לא הגישו חוות דעת מטעמם) מדובר היה ב"פעולה אובדנית נחושה ומתוכננת... קשה מאוד למנוע ולבלום אובדנות נחושה הן בתנאי חיים רגילים ואף בתוך מסגרות השגחה למיניהם... להערכת דיווח מוקדם או פעולה אחרת לא יכלו למנוע את התוצאה הטרגית במקרה זה נסיבות ההתאבדות נבעו מקווי אישיותיים נוקשים, יחד עם מצוקה רגשית סביב בעיית גמגום אשר הופיעה עוד קודם לשירותו הצבאי ואינה קשורה לתנאי השירות" (ראו חוות הדעת בעמ' 48-53 לת"מ).

10. מכל אלו הוכח לנו ברמת ההוכחה הנדרשת - סיבת המוות לא הייתה קשורה לשירותו הצבאי.

אהבה נכזבת – ספטמבר – אוקטובר 2015

11. מהראיות עולה כי בתקופת חגי ישראל 2015, סבל המנוח מאהבה נכזבת. על פי העדויות המנוח חיזר אחר בחורה מבסיסו שהשיבה פניו ריקם. המנוח איבד תאבון והשיל מספר קילוגרמים (בתקופה זו). (ראו בעדות מר ס. י. עמ' 187-182 לתיק מצ"ח; עדות מר צ. ר. – דכאון קל – עמ' 352 לתיק מצ"ח) ראו גם אזכור בחוות דעת מומחה המשיב עמ' 48-53 לת"מ).

12. לטענת המערערים היה על הצבא להפנותו לשירותי בריאות הנפש. לו היו עושים כן ניתן היה ללמוד על כוונותיו של המנוח לקחת את חייו בידיו.

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

1

2

מצאנו כי יש לדחות טענה זו.

3

4

13. מהתיעוד ומהראיות עולה כי אכן המנוח סבל מאהבה נכזבת, אולם לאחר תקופה כלשהי

5

בה היה בעוגמת נפש חזר לתפקוד ולשמחת החיים (ראו בעמ' 28 לת"מ; עמ' 233 לתיק מצ"ח –

6

עדות מר צ. ד.; עמ' 304 לתיק מצ"ח – עדות הגב' ר. ע.; עמ' 417 לתיק מצ"ח – עדות

7

המפקד רנ"ג ג.). עוד עולה כי גם לאחר שמושא אהבתו סירבה לקבל את הפרחים אותם הוא

8

שלח לה, הם המשיכו לשמור על קשר טלפוני, כמעט יומיומי (תיק מצ"ח עמ' 304).

9

10

14. ניכר היה שחבריו, שמכירים אותו ואת אורחות חייו ונפשו, לא סברו כי מדובר במשהו חריג

11

מעבר לאהבה נכזבת ולא נראה היה להם כי התנהגותו חריגה עד כדי צורך בהפנייתו לטיפול נפשי

12

(ראו גם בחו"ד ד"ר רוזיצקי עמ' 48-53 לת"מ).

13

14

15. **להבדיל**, בסוף השבוע עובר להתאבדותו – לאור התנהגותו - היה ברור לחבריו כי מדובר

15

במצוקה ויש להפנותו לטיפול נפשי ויש לערב את גורמי הפיקוד. ללמדך כי מקום בו ניכר היה

16

שמדובר במצוקה, ידעו לאבחן את האמור הגורמים שסבבו את המנוח והיו קרובים אליו.

17

18

16. כך גם יש לזכור, שאפילו במכתב ההתאבדות לא הוזכרה האהבה הנכזבת ולו במלה על אף

19

שקשייו וסיבותיו להתאבדות הופיעו.

20

21

תפקודו של המפקד רנ"ג ג. ש. לאחר קבלת דיווח על כוונת ההתאבדות

22

23

17. מחומר הראיות עולה כי המפקד רנ"ג ג. ש. לא ביטל את האינפורמציה שניתנה לו

24

על המנוח ועל כוונותיו. נהפוך הוא. על אף שהמפקד היה, ככל הנראה במסיבה בנסיבות פרטיות,

25

הוא החל לטפל במקרה ברצינות. כאמור, הידיעות על כוונותיו של המנוח החלו להגיע אל המפקד

26

רנ"ג ג. בסביבות השעה חמש וחצי עד שש אחר הצהריים. אז הבין המפקד, שלא היה נוכח

27

באותה מסיבה ברמת הגולן, כי יש לטפל במנוח ובמצבו.

28

29

18. זה המקום לציין, כי לזמנים שהובאו מעלה ויוזכרו גם להלן קיימת חשיבות ובמיוחד יש

30

להתמקד בזמנים עד הגיעו של המנוח לבסיס בו הוא משרת, באמתלה שקרית כי יש לו פעילות

31

מוקדם בבוקר יום ראשון, 5:00 בבוקר, וזאת מאחר שמהגיעו לבסיס, לחדרו בו היה נשקו האישי

32

ומאחר שהיה חדור מטרה (ראו חוות דעתו של ד"ר רוזיצקי, וכן בעדותו של מר ס., תיק מצ"ח

33

– עמ' 183 וכן ראו מכתב ההתאבדות) – גם אם היו מגיעים אליו בעודו בחיים – כפי שגם ארע – לא

34

ניתן היה להניא אותו ממעשה האובדנות.

35

36

19. על כן נבחן את חלון הזמן הרלבנטי – (בשעה 17:25) שיחה עם מר ג. א., עמ' 148-149

37

לתיק מצ"ח, (17:35) שיחה עם רס"ל (במיל' י. ש. - ראו תצהירו ובעמ' 95-96 לת"מ) (מ' 17:50

38

- 17:51 אז קיבל המפקד את כלל הנתונים ממר א. ש., לאחר פנייה יזומה שעשה אליו לנוכח

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 שתי השיחות הקודמות. כשהאחרון כותב כי הוא התכוון ליצור עמו קשר בהמשך, ובאחת
- 2 התכתובות כותב שיש לקחת את דבריו של המנוח ברצינות "הוא ממש מתכנן איך להתאבד למתי
- 3 ואיפה". המפקד מנסה לקבל את הטלפון של הורי המנוח ממר א. ש. שמוסר לו כי לא הצליח
- 4 לדלות זאת מהטלפון של המנוח בשל קוד לטלפון. המפקד פונה למר ש. ומבקש ממנו להתקשר
- 5 למר ה. ה. תורן בבסיס- שם יש את הטלפון של ההורים. מר א. ש. שולח למפקד לאחר
- 6 מספר דקות את הטלפון של ההורים - 17: 53. במקביל כבר בשעה 17: 30 הסיע אביו של המנוח את
- 7 המנוח לבסיסו הצבאי, והגיע לבסיס בשעה 17: 50 לערך. משעה זאת כל הפעולות שנעשו לאחר מכן
- 8 על ידי המפקד, ונעשו פעולות, לא היה בהן כדי להושיע את המנוח. מרגע שהמנוח הגיע לבסיס
- 9 ולנשקו האישי - חדור מטרה.
- 10
- 11 נזכיר, המפקד סבר, כפי שגם סברו חבריו של המנוח, כי לכל הפחות בשעות הראשונות
- 12 לאחר חזרתו לביתו, המנוח בביתו, ללא קרבה לנשק, מוקף בהוריו התומכים בו (ראו גם עדותו של
- 13 רס"ן י. י. עמ' 385 לתיק מצ"ח; עמ' 418 לתיק מצ"ח - עדות המפקד רנ"ג ג.).
- 14
- 15 על מנת שלא להכביד, נפרט בקצרה את פעולותיו של המפקד, שחלקן הובאו מעלה.
- 16
- 17 20. בשעה 18: 21 ביצע המפקד שיחה עם מר א. ש. שישוחח עם ההורים; 18: 28 שיחה
- 18 עם מפקד פלוגת מפקדה - רס"ן י. י. החלטה לעדכן הורים ואת הפסיכולוג הצבאי (עמ' 123-124
- 19 124 לת"מ; עמ' 148-149 לתיק מצ"ח); מר א. ש. מעדכן כי המנוח כבר נסע לבסיס
- 20 בשל משימה הקבועה לשעה 5: 00 בבוקר - כשאינ משימה כזו; לנוכח מידע זה- המפקד וא.
- 21 ש. יוצאים לעבר הבסיס; 18: 51 - שיחה עם אם המנוח כי ייתן למנוח משימה על מנת שישוב
- 22 לביתו; שיחה עם המנוח; המנוח לא יוצר קשר עם הוריו; 18: 57 שיחה עם מר א. ש. לשלוח
- 23 את מר ה. ה. לחדרו של המנוח בדחיפות; 19: 00 - שיחה לפסיכולוג - ללא מענה; 19: 04 שיחה
- 24 לרב סמל נתנאי - מפקד תורן - למהר לחדרו של המנוח בשל איום לשים קץ לחייו; 19: 06 שיחת
- 25 ועידה עם סמל ה. ה. ליד חדרו של המנוח כשהמנוח עדיין בחיים בחדר נעול - תוך הבהרה כי
- 26 יש להיכנס לחדרו של המנוח במיוחד כשהתברר באותה שיחה כי הנשק לא בכנת הנשקים; 19: 08
- 27 - שיחה ובה דיווח כי היה ירי (עמ' 124 לת"מ). בשעה 19: 20 הגיע המפקד לבסיס לחדרו של המנוח.
- 28
- 29 21. לא נעלם מעינינו, כי המשפחה טוענת כי נעשה מעט מדי ומאוחר מדי, אולם לנוכח כלל
- 30 המתואר, בכל הנוגע לפעולות המפקד, התחומות כאמור בזמן, לא הורם הנטל להוכיח שהמפקד לא
- 31 פעל כשורה בטווח הזמנים הכה קצר הזה עד שהמנוח, שהיה חדור מטרה להתאבד, ביצע את
- 32 המעשה הנוראי.
- 33
- 34 ודוק, המפקד היה מודע לרצינות הצהרת כוונותיו של המנוח בצירוף היתכנות להוציאם
- 35 לפועל רק כשידע כי המנוח נמצא בבסיס ולא אצל הוריו. המפקד ידע כי אביו של המנוח לקחו
- 36 לבסיס רק לאחר שהמנוח כבר היה ליד נשקו האישי. (וליתר דיוק המפקד ידע כי המנוח בבסיס רק
- 37 בשעה 18: 45 לערך - כשעה לאחר הגיע המנוח לבסיס - ראו פירוט הזמנים הנ"ל ובאחת מעדויותיו

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

1 שלהמפקד בחקירת מצ"ח – עמ' 177-180 לתיק מצ"ח וכן בעדותו בעמ' 416-424 לתיק מצ"ח; ראו
2 גם עדותו של רס"ן י. ז. עמ' 385 לתיק מצ"ח; ועדותו של מר א. ש. בעמ' 387 לתיק
3 מצ"ח).

4
5 22. לכל אלו יש להוסיף כי מצווה עלינו לשפוט היום פעולות בדיעבד כאילו לא ידועה התוצאה
6 הטרגית והמצערת.

7
8 בטווח זמנים כזה, מוקשה עד מאוד לקבוע כי המפקד הפר הפקודות אליהן מפנים

9 המערערים (ובמיוחד פקודת מטכ"ל 33.219). הדברים נעשו בסד זמנים צפוף. כאמור, מרגע שהמנוח
10 הגיע לחדרו ובו נשקו האישי, בסביבות השעה 18:00, כבר כמעט לא היתה חשיבות לפעולות שנעשו
11 לאחר מכן. זה המקום לציין, דבר לא הניא את המנוח מלבצע מעשיו – לא שיחה עם אמו, לא שיחה
12 עם מפקדו ואפילו כשחברו מר ה. הגיע לחדרו, וביקש ממנו לצאת – הונה אותו המנוח שלא לפרוץ
13 דרך החלון, וכשמר ה. היה בדרכו לדלת, נשמע קול הירייה.

14
15 23. משכך, יש לקבוע – משעה שהמנוח היה בחדרו עם נשק, ולנוכח כוונתו הברורה להתאבד
16 תוך תכנון האמור מראש (ראו מכתב ההתאבדות, ראו גם חוות דעתו של ד"ר רוזיצקי עמ' 48-53

17 לת"מ ואימוץ גישה זו על ידי חבר הועדה ד"ר משיח) כבר אין משמעות לדקויות ולחישוב הדקות
18 שנעשה.

19
20 כך גם יש לדחות את טענת המערערים שהיה צורך לפרוץ את החדר. משפנה המנוח למר
21 ה. ופתח את הדלת, על מנת לשדלו להגיע ואז לממש רצונו להתאבד, הרי שסביר היה בעיניי מר
22 ה. ללכת לקחת את הנשק ללא הפעלת כח.

23
24 טענת המערערים לפיה לא 'הוצמדו' למנוח שני חיילים כנדרש בנוהל ההתאבדות (פקודת
25 המטכ"ל המוזכרת מעלה) – גם אותה יש לדחות. אמנם רק מר ה. נשלח תחילה אל המנוח, ומר
26 פיטוסי הוזעק מאוחר יותר, אולם סד הזמנים מלמד כי מדובר היה בהפרש של דקות בודדות,
27 וממילא לנוכח כלל הנתונים שמסרנו מצאנו כי לא היה בכך כדי למנוע המעשה הנוראי.

28
29 אין ספק שאילו המידע בדבר כוונת המנוח היה מועבר למפקד בשלב מוקדם יותר, למשך
30 ביום שבת בשעות הבוקר, והוא לא היה נוקט אמצעים על מנת למנוע גישת המנוח לנשק – היה בכך
31 כדי לסלול ה.ך להכרה.

שיהוי בדיווח למפקד רנ"ג. ש. ג.

32
33
34
35 24. קבענו כי לא היה בתנאי שירותו הצבאי של המנוח דבר שהביא אותו לכדי המעשה
36 האובדני; כן מצאנו כי סביבתו החברתית של המנוח בשירותו הצבאי הייתה תומכת נוחה ועוטפת;
37 עוד סברנו שלא הוכח שהמנוח היה במצב של דיכאון או כזה שמצדיק פנייה או הפנייה לשירותי

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 בריאות הנפש, באוקטובר 2015; כך גם מצאנו שלא נפל פגם בפעולותיו של המפקד ג. מרגע
2 שנודע לו על מצוקתו הנפשית של המנוח וכוונותיו.
3
4 **על אף האמור, אנו סבורים כי יש מקום להכיר בתביעת המערערים.**
5
6 25. הסתבר מהראיות, לרבות מתיק מצ"ח ומטענות המערערים בערעור ובמכתב שנשלח לצבא
7 (עמ' 41-47 לת"מ) – כי קיים נוהל 'ערבות הדדית' – הנוהל מבהיר הצורך והחובה על כל חייל "הדואג
8 לעמיתו הנוטלים חלק במשימה משותפת. אם הינך נתקל בחייל/ת המפגינים סימני מצוקה /
9 מספרים לך שקשה להם ושאינם מצליחים להתמודד עם הנדרש מהם – הפנה אותם למפקד /
10 לקב"ן ועדכן את מפקדם בנושא במייד".
11
12 26. הנוהל מבוסס על מספר תפיסות יסוד שלפיהן – אחת - הסביבה הקרובה של החייל ובראש
13 ובראשונה חבריו ליחידה או לצוות "עמיתיו" הם אלו שיודעים ויכולים לזהות מצבי מצוקה,
14 **שתיים**- לזמן יש משמעות "ועדכן ... במייד", **שלוש**- יש לעדכן אינסטנציה מקצועית או פיקודית
15 "למפקד / לקב"ן" – על מנת לדאוג לסביבה בטוחה) כגון מניעת גישה לנשק).
16
17 27. לנוכח חשיבותו של הנוהל הוחלט שיש להנחילו לכל חייל וחייל ולרענן את הכללים שבו.
18 כך ניתן הנוהל לכל חייל בחוברת – 'פנקס כיס לחייל'. עוד עלה מהראיות כי את הנוהל יש לשנן
19 ולהזכיר לחיילים כל תקופה קצרה (מסגרת זמן של חודשים בודדים) על מנת להטמיעו, כשהחובה
20 היתה מוטלת על המפקדים לרענן הנוהל לחייליהם (ראו עדות אל"מ ב. ש. בעמ' 171-173
21 לתיק מצ"ח). בהתאם, על פי עדותו של אל"מ ב. אחת למספר חודשים נערכה שיחה למפקדים
22 בכל הנוגע לנוהל 'ערבות הדדית' – ועל המפקדים היה להעביר המסר והחובה לחייליהם (עמ' 124
23 לת"מ).
24
25 28. הסתבר כי הנוהל 'ערבות הדדית' לא הועבר לחיילים על ידי המפקד (מר נ. ד. עמ' 216
26 לתיק מצ"ח; מר א. א., עמ' 208 ובעמ' 211 לתיק מצ"ח; מר א. ש. עמ' 260, ובעמ' 263
27 לתיק מצ"ח). המפקד ג. אישר כי לא העביר לחייליו את הנוהל 'ערבות הדדית' מאחר שסבר כי
28 הם 'איכותיים' ועל כן כשמישהו בצרה הם ידווחו בצורה מיידית - כפי שדיווחו לטעמו (עמ' 270
29 לתיק מצ"ח).
30
31 29. עקרונות היסוד על בסיסם הושתת הנוהל, הוכחו והודגמו במקרה שלפנינו.
32
33 החברים ששהו עם המנוח בסוף השבוע, בין היתר לחגוג את נישואי אחד מחברי הצוות
34 פרישתו של חבר אחר וכניסתו לשירות קבע של המנוח, הכירו את אורחות חייו של המנוח ואת הלך
35 נפשו, והבינו בצורה חד משמעית כי מדובר בכוונה ממשית לקחת את נפשו בכפו, כוונה שעתידה
36 להתמש בעתיד (הלא רחוק) עד שבוע ימים (או לכל הפחות קריאה ברורה לעזרה. כמו כן היה ברור
37 כי יש לדווח למפקד, ובצורה מהירה, בין היתר על מנת למנוע נגישות לנשק האישי.
38

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 30. ואולם, על אף שהכוונה לבצע התאבדות הובעה בערב – ליל יום שישי, 1.1.16, הדיווח
- 2 למפקד בוצע רק אחר הצהריים של יום שבת – 2.1.16, לאחר שהמנוח, באמתלת שקר, גרם לאביו
- 3 להסיעו לבסיס.
- 4
- 5 31. אמנם, כפי ששנינו, הדיווח הועבר באיחור מתוך מחשבה כי החברים משגיחים עליו וכי
- 6 הוא מוגן בחזקתם, כך גם בחנו את מצב רוחו עם קומו בבוקר למחרת. אולם, בדיעבד, אין חולק,
- 7 מחשבה זו התבררה כשגויה, ראו עדותם של חבריו בבית המשפט, לדוגמא עדות מר א.:
- 8
- 9 "כב' הש' פפקין: למה לא התקשרתם כבר בבוקר לש.?
- 10 העד, מר א.: באותו בוקר? זו החלטה שתלווה אותנו כל החיים, אנחנו, צריכים
- 11 להבין, הוא אתנו, הוא איתי עד שאני מוריד אותו בבית, צריך להבין את זה, שאני זה
- 12 שמוסר אותו בבית, " (עמ' 9 לפרוטוקול)
- 13
- 14 שהות זו, אפשרה למנוח, להוציא לפועל את תוכניתו. השיהוי, למעשה, יצר את ההזדמנות
- 15 והאפשרות, תוך אמרות כזב של המנוח להוריו, להגיע לנשק האישי. אלו בדיוק הסיטואציות
- 16 שהנהלים האמורים – המדגישים את הצורך במיידיות - באו למנוע.
- 17
- 18 32. לא בכדי סברו חבריו של המנוח כי מאחר שהוא עמם ואין לו זמינות לנשק הוא אינו
- 19 בסכנה; לא בכדי מרגע שהבין המפקד כי המנוח בבסיס שם פעמיו לשם כמו גם מר א. ש.;
- 20 לא בכדי נוצרו הפקודה והנוהל - על מנת למנוע את זמינות הנשק לחייל שהצהיר על כוונת התאבדות
- 21 או הראה סימני מצוקה ממשיים.
- 22
- 23 33. השיהוי וצירוף הנסיבות - הביאו לפתיחת הזדמנות של המנוח לשים קץ לחייו **בנשק**
- 24 **צה"לי- בבסיס** – אפשרות שניתן היה למנוע בהתנהלות אחרת מצד חבריו לנשק ומצד ה.ג.
- 25 הפיקודי בהעברת נהלי צה"ל ובהנחלתם.
- 26
- 27 34. חבריו של המנוח בוודאי שלא ביקשו להרע לו, נהפוך הוא, הם ביקשו לעטוף אותו ולשמור
- 28 עליו כל עוד הוא עמם. חבריו של המנוח סברו כי לא יאונה לו דבר כשהם מעבירים אותו להוריו.
- 29 שם יהיה גם מוגן. הם סברו כי ניתן להמתין עוד יום (ראו לדוגמא עדותו של מר א. ש. עמ' 221
- 30 לתיק מצ"ח, עמ' 217 לתיק מצ"ח ועוד) וכי דברים אלו של המנוח נאמרו מתוך שכרות, מתוך
- 31 צורך בתשומת לב (עמ' 222 לתיק מצ"ח), הגם שסברו כי דבריו רציניים ויש לטפל בהם (ראו עדות
- 32 מר א. ש. עמ' 218 ובעמ' 260 לתיק מצ"ח ועוד).
- 33
- 34 35. אולם, אחת ממטרות הנהלים והנחלתם – ביטול שיקול הדעת של החיילים כשהם מבחינים
- 35 באותות מצוקה של חייל, בבחינת "אם יש ספק- אין ספק", תוך הנחייה לעדכון מידי של הגורמים
- 36 הפיקודיים (שלהם הכלים, בין היתר יידוע המשפחות, ה.ג הפסיכולוגי ומניעת גישה לנזק). שיקול
- 37 הדעת המוקנה להם הוא בזיהוי המצוקה אך לא במיידיות הפנייה.
- 38

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

- 1 הצורך בדיווח מידי לגורמי טיפול ופיקוד נדרש על מנת שיהיה טיפול מדויק ונכון, גם אם
2 מדובר ב'אזעקת שווא'. אין ספק שמבחינת הצבא – קיימת עדיפות לטיפול יתר בחיילים
3 מהתמודדות עם אסונות כפי שארע במקרה זה.
4
5 אשר על כן קובע הנוהל, מקום בו נחשפת לחייל שמראה אותות מצוקה יש לפנות בצורה
6 מיידית לגורם המתאים. **אין התוויה של שיקול דעת.** ההתוויה היחידה היא דיווח ובמיידיות. הגיון
7 זהה יש גם בנוהל ההתאבדות. תחילה ובאופן מידי – ליטול את נשקו של החייל - ולהצמיד לאותו
8 חייל שני חיילים למנוע את ההזדמנות ליטול את חייו בנשק האישי (ראו הנוהל "טיפול בחייל
9 הנמצא בסיכון אובדני בתחומי יחידתו").
10
11 36. פרק הזמן הקריטי שבין "מידי" לבין מה שנעשה בפועל, הוא שאיפשר למנוח לפעול
12 ולהוציא את הדברים מהמחשבה וביטויה החיצוני – בדברים שאמר לחבריו - למעשים קונקרטיים.
13
14 37. הדעת נותנת כי לו הנהלים היו מונחלים ומועברים, כפי שמצופה מארגון כמו צה"ל ולאור
15 חשיבותו הגדולה של הנוהל, שנועד לש. קו ראשון בחזית הטיפול בחייל במצוקה, החיילים היו
16 פועלים על פי ההנחיות, ואם נותר סימן שאלה יש לזקפו לחובת צה"ל ולא לחובת המשפחה
17 (השכולה) (ראו והשוו לנוק ראייתי).
18
19 38. ודוק, אין מחלוקת כי הנוהל לא הועבר לחיילים על ידי המפקד - החיילים הבהירו כי לא
20 הועבר אליהם נוהל 'ערבות הדדית' (מר נ. ד. עמ' 216 לתיק מצ"ח; מר א. א., עמ' 208 ובעמ'
21 211 לתיק מצ"ח; מר א. ש. עמ' 260, ובעמ' 263 לתיק מצ"ח) אף המפקד ג. הודה כי לא
22 העביר לחייליו את הנוהל 'ערבות הדדית' מאחר שסבר כי הם 'איכותיים' ועל כן כשמישהו בצרה
23 הם ידווחו בצורה מיידית. לטעמו כפי שראו את המנוח ודיווחו (עמ' 270 לתיק מצ"ח).
24
25 גם אל"מ ב. ש. בעדותו בפני חוקרי מצ"ח סבר שלנוכח הכללים הברורים היה
26 מצופה שחבריו של המנוח היו מתקשרים לדווח על כוונותיו והצהרותיו (עמ' 172 לתיק מצ"ח).
27
28 39. מאליו ברור כי לו היה מתקבל דיווח קודם לכן, ומועבר הלאה – נשקו האישי לא היה
29 מאופסן בחדר אלא היה נלקח ממנו עד תום הבירור (ראו פקודה 33.219), ובמקביל היה מועבר
30 דיווח במועד אל הגורמים המקצועיים לרבות שירות ברה"ן ומפקד הפלוגה, ובוודאי ההורים לא
31 היו לוקחים את המנוח לבסיס – שם היה מצוי נשקו האישי (עמ' 82-86 לת"מ).
32
33 40. מצאנו, שלא בכדי ההמלצה בסיכום חקירת מצ"ח היתה כי יש לרענן המודעות בכללי זיהוי
34 סימני מצוקה וטיפול בחיילים המפגינים סימנים אלו (עמ' 118 לת"מ). בהתאם הסתבר מחומר
35 הראיות שלאחר האירוע רועננו הנהלים – על ידי המפקד ג. ורס"ן י. ג. – הם הורו לחיילים
36 לדווח להם על כל מצוקה, פעולות שלא נעשו קודם לכן (עדות מר א. ש. – בעמ' 263 לתיק
37 מצ"ח).
38

בית משפט השלום בראשון לציון

עמ"ח 51024-11-17 י. ז ואח' נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

1 41. בטרם חתימה, כי אין לנו ספק שכל פעולות החברים והמפקד נעשו מתוך רצון כן ואמיתי
2 לסייע למנוח מתוך אהבה מלאה אליו. מדובר באירוע טרגי ומצער שילווה את החברים, את
3 המפקדים כמו גם את המשפחה עוד שנים רבות.
4
5

סוף דבר

6
7 42. אנו מבקשים להביע את תנחומינו הכנים למשפחתו של א.ח.ז. ז"ל.
8

9 43. לאור כל המקובץ באנו לכלל מסקנה כי לבטל את החלטת קצין התגמולים ולהמירה בהכרה
10 בתביעת המערערים לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) התשי"ב-1950.

11 44. אנו פוסקים כי המשיב ישלם הוצאות המערערים ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של 7,500 ₪.
12

13 45. זכות ערעור כדין.
14

15
16 ניתן לפרסם פסק דין זה שממנו הושמטו פרטי הזיהוי של המנוח.
17

18 המזכירות תעביר עותק פסק הדין לב"כ הצדדים.
19

20 ניתנה היום, י"ט סיון תש"פ, 11 יוני 2020, בהעדר הצדדים.
21

22
23

24
25

עו"ד נחמיה גורל-חבר

ד"ר מרדכי משיח-חבר

השופטת צבייה גרדשטיין

צבייה גרדשטיין פפקין, שופטת

פפקין-יו"ר

